

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
«Қазгидромет» РМК Атырау облысы бойынша филиалы

**АТЫРАУ ОБЛЫСЫ
БОЙЫНША ҚОРШАҒАН
ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ
ЖӨНІНДЕГІ
АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНІ**

Сәуір 2026 жыл

Атырау қ, 2026 ж

	МАЗМҰНЫ	Бет.
	Алғы сөз	3
1	Атмосфералық ауаның ластануының негізгі көздері	4
2	Атырау облысы бойынша атмосфералық ауаның ластану жай-күйі	4
3	Атмосфералық жауын-шашын сапасының жай-күйі	10
4	Жер үсті суларының сапасының жай-күйі	11
5	Топырақтың ауыр металдармен ластану жағдайы	13
6	Радиациялық жағдай	13
	Қосымша 1	15
	Қосымша 2	17
	Қосымша 3	18
	Қосымша 4	20

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень Ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желісінде қоршаған ортаның жай-күйіне мониторинг жүргізу бойынша "Қазгидромет" РМК мамандандырылған бөлімшелері орындайтын жұмыстардың нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты Атырау облысы аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінде болып жатқан өзгерістер үрдісін ескере отырып, ҚР Қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау үшін қажет.

Атырау қаласының атмосфералық ауа сапасын бағалау

1. Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері

Атырау облысы экология департаментінің хабарлауынша, Атырау қаласындағы ластанудың негізгі көздері мұнай өңдеу, тасымалдау объектілері болып табылады: "Атырау мұнай өңдеу зауыты", "Теңізшевройл" ЖШС, «НОРТ КАСПИАН ОПЕРЕЙТИНГ КОМПАНИ Н.В.» компаниясы (НКОК), АО Атырау "ЖЫЛУЭЛЕКТРОТАЛЫҒЫ", АО "Ембімұнайгаз", ТОО "WEST DALA" "ВЕСТ

ДАЛА" Бұдан басқа, қалада қаланың жел соғатын екі жағында орналасқан өндірістік төгінділерді жинақтауыш екі тоған бар (солтүстік-батыс жағы - "квадратный" жинақтауыш тоғаны және шығыс жағы - "Тухлая балка"). Жинақтағышқа барлық қалалық төгінділер іс жүзінде тазартусыз жүзеге асырылады, нәтижесінде күкіртсутектің негізгі көзі – жинақтағыш қалыптасады, онда органикалық заттардың, оның ішінде мұнай өнімдерінің ыдырау процестері жүреді.

Атырау облысында бірінші санаттағы 74 кәсіпорын бар.

Атырау қаласы, Құлсары қаласы және Мақат ауданы табиғи газбен толыққамтамасыз етілген.

"ҚазТрансГазАймақ" АҚ АӨФ деректеріне сәйкес Атырау қаласы бойынша автономды қазандықтар – 80 030 бірлік, Мақат ауданы бойынша – 1783 бірлік.

2. Атырау облысы бойынша атмосфералық ауаның жай-күйі

Атырау қаласындағы атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Атырау қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 15 бақылау бекетінде, оның ішінде 2 бекетте сынаманы қолмен күшімен алу және 13 автоматты станцияда жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы қала бойынша Атмосфералық ауа мониторингі 16 көрсеткіш бойынша жүргізіледі: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) РМ-2,5 қалқыма бөлшектер; 3) РМ- 10 қалқыма бөлшектер; 4) күкірт диоксиді; 5) көміртегі оксиді; 6) азот диоксиді; 7) азот оксиді; 8) аммиак; 9) күкірт сутегі; 10) озон; 11) фенол; 12) формальдегид; 13) бензол; 14) толуол; 15) этилбензол; 16) ортоксилол; 17) көмірсутектер ($C_{12}-C_{19}$); 18) метан; 19) ұшпа органикалық қосылыстар (ҰОҚ).

2026 жыл сәуір айының Атырау облысының атмосфералық ауа сапасына жүргізілген мониторинг нәтижелері.

Атырау қаласының атмосфералық ауаның ластану деңгейі «жоғары», стандарттық индекс $СИ=7,9$ (жоғары деңгей) көміртегі оксиді №15 бекет аумағы, $ЕЖҚ=14\%$ (көтеріңкі деңгей) азот диоксиді бойынша №17 бекет аумағы.

Құлсары қаласының атмосфералық ауаның ластануы «төмен», стандарттық индексі $СИ=0,3$ (төмен деңгей) №19 бекет аумағы, ең жоғары қайталануы $ЕЖҚ=$

0% (төмен деңгей) болып бағаланды.

Мақат поселкесі атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен**, стандарттық индекс **СИ=0,9** (төмен деңгей), ең жоғары қайталануы **ЕЖҚ=0%** (төмен деңгей) болып бағаланды.

Индер поселкесі атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен**, стандарттық индекс **СИ=1,2** (төмен деңгей) ең жоғары қайталануы **ЕЖҚ=0%** (төмен деңгей) болып бағаланды.

Жанбай кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **көтеріңкі**, стандарттық индекс **СИ=1,4** (төмен деңгей), ең жоғары қайталануы **ЕЖҚ=12%** (көтеріңкі деңгей).

Ганюшкино кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **көтеріңкі**, стандарттық индекс **СИ=2,8** (көтеріңкі деңгей), ең жоғары қайталануы **ЕЖҚ=9%** (көтеріңкі деңгей).

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асу еселігі және максималды жоғары жағдайлары 1-кестеде көрсетілген.

Атмосфералық ауаның ластану сипаттамасы

1 кесте

Қоспа	Орташа шоғыр		Максималды- бірлік шоғыры		ЕЖҚ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м3	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м3	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	> ШЖ Ш	>5 ШЖ Ш	>10 ШЖ Ш
Атырау қаласы								
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,08	0,55	0,9	1,8	7,7	10		
PM-2,5 қалқыма бөлшектері	0,0313	0,90	0,1178	0,7				
PM-10 қалқыма бөлшектері	0,0309	0,51	0,1162	0,4				
Күкірт диоксиді	0,012	0,24	0,2159	0,4				
Көміртегі оксиді	0,12	0,04	39,25	7,9	1,3	27	2	
Азот диоксиді	0,03	0,74	0,40	2,0	13,7	296		
Азот оксиді	0,0139	0,23	0,20	0,5				
Озон (жербеті)	0,0367	1,22	0,2890	1,8	10,6	230		
Күкіртті сутегі	0,0007		0,0340	4,3	1,3	2		
Фенол	0,002	0,64	0,003	0,3				
Аммиак	0,011	0,26	0,1000	0,5				
Формальдегид	0,002	0,19	0,003	0,1				
Бензол	0,000	0,00	0,000	0,0				
Толуол	0,000		0,000	0,0				
Этилбензол	0,000	0,00	0,000	0,0				
Ортоксилол (C ₂ H ₆)	0,000		0,000	0,0				
Күлсары қ.								
Қалқыма бөлшектері (шаң)	0,0000	0,00	0,0000	0,000				
Күкірт диоксиді	0,0006	0,01	0,0066	0,013				
Көміртегі оксиді	0,1281	0,04	1,2730	0,255				
Азот диоксиді	0,0012	0,03	0,0298	0,149				
Азот оксиді	0,0021	0,04	0,0196	0,049				
Күкіртті сутегі	0,0004		0,0020	0,25				
Мақат п.								
Күкірт диоксиді	0,0010	0,02	0,0010	0,0				
Көміртегі оксиді	0,2011	0,07	1,0356	0,2				
Азот диоксиді	0,1111	2,78	0,1841	0,9				
Индер п.								
Күкірт диоксиді	0,0039	0,08	0,3643	0,7				
Көміртегі оксиді	0,0070	0,00	0,9222	0,2				
Азот диоксиді	0,0813	2,03	0,2157	1,1	0,1	2		
Күкіртті сутегі	0,0010		0,0010	0,1				
Жанбай с.								
Күкірт диоксиді	0,0010	0,02	0,0117	0,0				
Көміртегі оксиді	0,3254	0,11	1,0201	0,2				
Азот диоксиді	0,1938	4,84	0,2792	1,40	12,5	269		
Күкіртті сутегі	0,0010		0,0010	0,1				
Ганюшкино п.								
Күкірт диоксиді	0,1206	2,41	0,3030	0,6				
Көміртегі оксиді	0,0036	0,00	1,1790	0,2				
Азот диоксиді	0,1350	3,38	0,2291	1,1	1,2	26		
Күкіртті сутегі	0,0030		0,0225	2,8	9,4	204		

Ауаның жоғары және өте жоғары ластану жағдайлары (ЖЛ) (ЭЖЛ):

Атырау қаласында орналасқан №103, №111, №112 және №113 бекеттерінде күкірттісутегі бойынша ауаның 6 жоғары ластану ЖЛ жағдайлары* тіркелді.

*ЖЛ және ЭЖЛ жағдайлары және қабылданған шаралар туралы толық ақпарат РМК «Қазгидромет» ресми сайтында «Экология» бөлімінде көрсетілген.

2026 жылғы сәуірді 2025 жылдың сәуірімен салыстырғанда Атырау облысындағы ауаның ластану деңгейі:

- **өзеріссіз** — Атырау қаласы, Мақат поселкесі;
- **жоғары деңгейден көтеріңкі деңгейге дейін төмендеді** — Ганюшкино поселкесі, Жанбай селосы,
- **көтеріңкі деңгейден төмен деңгейге дейін төмендеді** — Құлсары қаласы, Индер поселкесі (2-кесте).

2-кесте

Атырау облысының ауа ластануы деңгейінің динамикасы (2025–2026 жж.)

Елді-мекен	Ластану деңгейі		Негізгі ластаушы заттар – ШРШм.б.-дан асу еселігі
	2025 ж.	2026 ж.	
Атырау қ.	Жоғары СИ – 7,1 НП – 40%	Жоғары СИ – 7,9 НП – 14%	Көміртегі оксиді (7,9 ШРШм.б.), күкірттісутегі (4,3 ШРШм.б.), азот диоксиді (2,0 ШРШм.б.), қалқыма бөлшектер (шаң) (1,8 ШРШм.б.), озон (1,8 ШРШм.б.)
Құлсары қ.	көтеріңкі СИ=3,5 НП=2,0	төмен СИ=0,3 НП=0	
Мақат п.	төмен СИ=0,7 НП=0	төмен СИ=0,9 НП=0	
Индер п.	көтеріңкі СИ=1,7 НП=3	төмен СИ=1,2 НП=0	азот диоксиді (1,2 ШРШм.б.)
Жанбай с.	жоғары СИ=1,3 НП=35	көтеріңкі СИ=1,4 НП=12	азот диоксиді (1,4 ШРШм.б.)
Ганюшкино п.	жоғары СИ=2,7 НП=23	көтеріңкі СИ=2,8 НП=9	күкірттісутегі (2,8 ШРШм.б.), азот диоксиді (1,1 ШРШм.б.)

Қорытынды:

Соңғы бес жыл ішінде ауаның ластану деңгейі келесідей өзгерді

Кестеден көріп отырғанымыздай, Атырау қаласының сәуір айы бойынша соңғы бес жылда, яғни 2022, 2023 және 2024 жылдары Атырау қаласында атмосфералық ауаның ластану деңгейі «көтеріңкі» деп бағаланды, 2025, 2026 жылдары – «жоғары» деңгейде бағаланды.

Қорытынды:

Соңғы бес жыл ішінде ауаның ластану деңгейі келесідей өзгерді:

Кестеден көріп отырғанымыздай, Құлсары қаласының сәуір айында атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2022, 2023 және 2025 жылдары – «көтеріңкі», 2024 және 2026 жылдары – «төмен» деп бағаланды.

Қорытынды:

Соңғы бес жыл ішінде ауаның ластану деңгейі Мақат поселкесі бойынша келесідей өзгерді:

Кестеден көріп отырғанымыздай, Мақат поселкесі бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі сәуір айында атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2022-2024 жж аралығында «көтеріңкі», ал 2025 және 2026 жылдары «төмен» деңгейде бағаланды.

Қорытынды:

Соңғы бес жыл ішінде ауаның ластану деңгейі Индер поселкесі бойынша келесідей өзгерді:

Кестеден көріп отырғанымыздай, Индер поселкесі бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі сәуір айында атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2022 жылдан бастап 2025 жылдары аралығында – «көтеріңкі», ал 2026 жылы – «төмен» деңгейде бағаланды.

Қорытынды:

Соңғы бес жыл ішінде ауаның ластану деңгейі Жанбай селосы бойынша келесідей өзгерді:

Кестеден көріп отырғанымыздай, Жанбай селосы бойынша соңғы бес жылда сәуір айында атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2022, 2023 және 2026 жылдары «көтеріңкі» деп бағаланды, ал 2024, 2025 жылдары – «жоғары», деңгейде бағаланды.

Қорытынды:

Соңғы бес жыл ішінде ауаның ластану деңгейі Ганюшкино п. бойынша келесідей өзгерді:

Кестеден көріп отырғанымыздай, Ганюшкино поселкесі бойынша соңғы бес жылда сәуір айында атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2022 жылдан бастап 2026 жылдары аралығында– «көтеріңкі», ал 2025 жылы – «жоғары» деңгейде бағаланды.

3. Атмосфералық жауын-шашындардың сапасы

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамына бақылау 4 метеостанцияда (Атырау, Ганюшкино, Пешной, Құлсары) алынған жаңбыр суына сынама алумен (қосымша-1) жүргізілді.

Тұнба сынамаларында сульфаттардың мөлшері – 1,54 %, хлоридтердің – 3,57 %, нитраттардың – 16,42 %, гидрокарбонаттардың – 83,17 %, аммоний азотының – 2,62 %, натрийдің – 32,12 %, калийдің – 14,78 %, магнийдің – 3,38 %, кальцийдің – 8,34 %, қорғасынның – 0,55 %, мыстың – 3,54 %, күшәннің – 0,40 %, кадмийдің – 0,05 %, электрөткізгіштіктің – 919,56 % мөлшері басым болды. 5-кестеде жауын-шашындардағы жеке ластаушы заттардың құрамына сипаттама берілген.

Кесте 5

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы

Көрсеткіштер	Метеостанциядағы ең төменгі концентрация	Метеостанциядағы ең жоғары концентрация
Жалпы минерализация	МС Ганюшкино – 21,2мг/дм ³	МС Атырау – 64,3
pH (сутек көрсеткіші)	МС Ганюшкино – 6,5	МС Атырау – 7,0
Электрөткізгіштік, мкСм/см	МС Кульсары – 262	МС Ганюшкино – 512,00
Аниондар, мг/л		
Сульфаттар (SO ₄)	Атырау МС – 0,572	Құлсары МС – 0,817
Хлоридтер (Cl)	Ганюшкино МС – 1,3 Пешной МС – 1,3	Құлсары МС – 2,2
Нитраттар (NO ³)	МС Атырау – 5,61	МС Пешной – 9,48
Гидрокарбонаттар (НСО ₃)	Ганюшкино МС – 18,3	Пешной МС – 50,3
Катиондар, мг/л		
Азот аммонийный (NH ⁴)	МС Ганюшкино – 0,40	МС Кульсары – 2,02
Натрий (Na)	МС Кульсары – 11,8	МС Ганюшкино – 16,40
Калий (K)	МС Атырау – 5,28	МС Пешной – 9,11
Магний (Mg)	Құлсары МС – 1,22	Ганюшкино МС – 1,8
Кальций (Ca)	Ганюшкино МС – 0,4	Атырау МС – 13,2

Ауыр металдар, мкг/дм ³		
Қорғасын (Pb)	МС Кульсары – 0,12	МС Ганюшкино – 0,73
Мыс (Cu)	МС Кульсары – 0,67	МС Атырау – 3,15
Күшән (As)	МС Кульсары – 0,00	МС Ганюшкино – 0,68
Кадмий (Cd)	МС Кульсары – 0	МС Ганюшкино – 0,06

4. Атырау облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Атырау қаласы бойынша жер үсті суларының сапасын бақылау 6 су объектісінің (Жайық, Қиғаш, Ембі өзендері, Шаронова, Перетаска және Яик арналары) 21 тұстамасында жүргізілді.

Теңіз суы сапасына мониторинг жасау Каспий теңізінің 22 жағалаулық нүктеде жүргізіледі: теңіз кеме жүретін су арнасы (2), Жайық өзені қайраңы (5), Волга өзені қайраңы (5), Шалығи шығанағы аралдары станциялары (5), Жанбай кенті (5).

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының 43 физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: көзбен шолып бақылау, температура, қалқыма заттар, мөлдірлігі, түсі, сутегі көрсеткіші (рН), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ, құрғақ қалдық, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар мен пестицидтер.

Атырау облысы аумағындағы гидробиологиялық көрсеткіштер бойынша жер үсті және теңіз сулары сапасының жай-күйіне мониторинг 6 тұстамада 4 су объектісінде (Жайық, Қиғаш, Ембі өзендері және Шаронова тармағында) жүргізілді. Зерттелетін объектіге судың өткір уыттылығын анықтауға арналған 18 сынама талданды.

4.1 Атырау облысы аумағындағы жер үсті сулар гидрохимиялық көрсеткіштері бойынша сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың учаскелеріндегі су сапасын сыныптаудың бірыңғай жүйесі» (ҚР СРИМ 04.06.2025 жылғы № 111-НҚ бұйрығы) (бұдан әрі - Бірыңғай сыныптау) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай сыныптау бойынша келесідей бағаланады:

Су объектісінің атауы	Су сапасының сыныбы		Параметрлері	өл. бір.	концентрациясы
	Сәуір 2025 ж.	Сәуір 2026 ж.			
Жайық өз.	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм ³	2,65
			Магний	мг/дм ³	26,4
Перетаска тарм.	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм ³	2,44
			ОХТ	мг/дм ³	15,5
			Магний	мг/дм ³	29,1
			Мұнай өнімдері	мг/дм ³	0,059
Яик тарм.	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм ³	2,91
			Магний	мг/дм ³	26,97
			Мұнай өнімдері	мг/дм ³	0,074
Қиғаш өз.	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм ³	2,93
			Мұнай өнімдері	мг/дм ³	0,068

Шаронова тарм.	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм ³	2,45
			Магний	мг/дм ³	45,6
			Мұнай өнімдері	мг/дм ³	0,069
р.Эмба	4 сынып (ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм ³	2,71
			Магний	мг/дм ³	34,5
			Мұнай өнімдері	мг/дм ³	0,07

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2025 жылдың сәуірімен салыстырғанда Ембі өзенінің жер үсті суының сапасы 4 сыныптан 3 сыныпқа ауысты – жақсарды.

Жайық, Қиғаш, өзендері, Шаронова, Перетаска және Яик тармақтарының жер үсті суларының сапасы айтарлықтай өзгермеді.

Атырау облысы бойынша су объектілеріндегі негізгі ластанушы заттар ОБТ5, ОХТ, магний мен мұнай өнімдері болып табылады.

Жоғары және экстремалды жоғары ластану жағдайлары

2026 жылғы сәуір айында Атырау облысының аумағында ЖЛ және ЭЖЛ жағдайлары тіркелмеді.

Су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат тұстамалар шегінде гидрохимиялық көрсеткіштер бойынша 1-қосымшада көрсетілген.

Су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат тұстамалар шегінде токсикологиялық көрсеткіштер бойынша 2-қосымшада көрсетілген.

Гидробиологиялық көрсеткіштер бойынша жер үсті сулары сапасының жай-күйі

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай сыныптау бойынша келесідей бағаланады:

Су объектісінің атауы	Пантла және Букка бойынша сапробтық индекс бойынша су сапасының сыныбы (Сладечек модификациясында)			Зообентос бойынша су сапасының сыныбы	
	фитопланктон бойынша	зоопланктон бойынша	перифитон бойынша	олигохеталардың жалпы санының төменгі организмдердің жалпы санына қатынасы, %	биотикалық индекс вудивис бойынша
Ембі өзені			3 сынып (1,72)		3 сынып (5,0)

Жайық өзені. Биотестілеу. Биотестілеу деректері бойынша Жайық өзені бойынша тест-параметр бақылау нүктелерінің жүйелі орналасуында ұсынылды: Дамба кенті - 0%, Атырау қаласы "Атырау су арнасы" КМК төгіндісінен 0,5 км төмен - 0%, Индер кенті "су бекеті тұстамасында" - 0%. Алынған мәліметтер зерттелетін судың сынақ объектісіне уытты әсерінің жоқтығын көрсетеді.

Шаронов тармағы. Биотестілеу. Сынақ объектісіне судың жіті уыттылығын анықтау процесінде ағындағы бақылауға (тест - параметр) қатысты өлген дафниялардың пайызы - 0%. Сынақ объектісіне уытты әсер анықталған жоқ.

Қиғаш өзені. *Биотестілеу.* Қиғаш өзені бойынша биотестілеу барысында алынған деректер тест-объектіге уытты әсерінің жоқтығын көрсетті. Зерттелген суда тірі қалған дафниялардың саны 100% құрады. Тест параметрі-0%.

Ембі өзені. *Перифитон.* Бұл уақытта перифитон түрлері бай болмады. Диатомды және эвгленді балдырлар кездесті. Диатомдар арасында *Diatoma elongatum*, *Navicula gastrum* және *Synedra acus* кездесті. Сапроб индексі 1,72-ге тең. Су класы үшінші, яғни орташа ластанған су.

Зообентос. Биотикалық индексі – 5. Ембі өзенінің зообентосын зерттеу нәтижелері бойынша су қоймасының түбі орташа ластанған деп бағаланды.

Биотестілеу. Сынақ объектісі үшін судың өткір уыттылығын анықтау процесінде өлшенген дафнияның ағымды бақылауға (сынақ параметріне) қатысты пайызы 0% құрайды. Сынақ объектісінде улы әсер табылған жоқ.

5. 2026 жылдың Атырау облысы бойынша топырақтың ауыр металдармен ластану жағдайы

Топырақтың жай-күйін бақылау Атырау қаласының бес пунктінде және Атырау облысы бойынша 5 нүктеде үш пунктінде, сондай-ақ жылына үш рет 39 сынама алу нүктесінде 5 кен орнында бес бақылау пункті бойынша жүргізіледі.

Топырақ сынамаларында мұнай өнімдері, кадмий, қорғасын, мыс, хром және мырыш анықталды (мұнай өнімдері тек 5 кен орындарында анықталады) (5 кесте).

5-кесте

Ауыр металдар шоғыры

Бақылау пунктiнiң атауы	Ауыр металдар шоғыры, мг/кг.									
	Cd		Pb		Cu		Cr		Zn	
	мин	макс	мин	макс	мин	макс	мин	макс	мин	макс
Атырау қ.	0,10	0,21	0,11	0,2	0,20	0,38	0,09	0,13	1,6	2,5
Жанбай с.	0,1	0,15	0,11	0,14	0,19	0,2	0,08	0,11	1,7	2,0
Забурунье с.	0,11	0,22	0,16	0,25	0,31	0,33	0,1	0,12	1,8	2,8
Жамансор с.	0,17	0,21	0,2	0,23	0,27	0,32	0,09	0,13	2,2	2,6

Кен орындары:

Бақылау пунктiнiң атауы	Ауыр металдар шоғыры, мг/кг.										Мұнай өнімдері, мг/г	
	Cd		Pb		Cu		Cr		Zn		мин	макс
	мин	макс	мин	макс	мин	макс	мин	макс	мин	макс		
Жанбай с.	0,1	0,13	0,10	0,20	0,20	0,40	0,09	0,1	1,6	2,2	0,032	0,042
Забурунье с.	0,125	0,21	0,16	0,20	0,28	0,425	0,08	0,13	1,6	2,0	0,029	0,052
Мақат с.	0,15	0,25	0,18	0,325	0,3	0,45	0,09	0,125	1,7	2,3	0,017	0,036
Қосшағыл с.	0,138	0,28	0,16	0,26	0,30	0,44	0,09	0,16	1,6	2,2	0,017	0,023
Доссор с.	0,18	0,23	0,17	0,22	0,38	0,44	0,08	0,12	1,6	2,5	0,019	0,031

Барлық анықталған ауыр металдар норманың шегінде болды.

6. Радиациялық жағдай

Атмосфералық ауаның ластануының гамма сәулелену деңгейіне күнсайын жергілікті 3 метеорологиялық стансада (Атырау, Пешной, Құлсары) жүргізіледі. Атмосфераның жерге жақын қабатында радиоактивтердің түсу тығыздығына бақылау Атырау облысында метеорологиялық станцияда (Атырау) ауа сынаmasını горизонтальді планшеттер алу жолымен жүзеге асырылды. Стансада бес тәуліктік сынама жүргізілді.

Көрсеткіштердің шекті мәндері

Көрсеткіш ШРШ	Максималды концентрация	Ең төменгі концентрация
Гамма-фон (0,57 мкЗв/ч)	0,13 мкЗв/ч	0,09 мкЗв/ч
Тығыздық (110 Бк/м ²)	2,5 Бк/м ²	1,7 Бк/м ²

Облыс бойынша радиациялық гамма-фон орташа есеппен 0,11 мкЗв/сағ құрады, ал жауын-шашынның орташа түсу тығыздығы 2,0 Бк/м² болды, бұл шекті рұқсат етілген деңгейден аспайды.

Атырау қаласы бойынша бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

Бекет нөмірі	Бекеттердің мекен-жайы	Сынама мерзімі	Анықталатын қоспалар
№1	Самал ықшам ауданы, А. Кекілбаев көшесі 15	қол күшімен алынған сынама (дискреттік әдіс)	қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкірттісутегі, фенол, аммиак, формальдегид, бензол, толуол, этилбензол, ортоксилол (C ₂ H ₆)
№5	Құрсай ықшам ауданы Қарабау көшесі 12		қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкірттісутегі, фенол, аммиак, формальдегид
№6	№6, Жұлдыз ықшам ауданы 6-шы көше 29	әр 20 минут сайын үзіліссіз режимде	озон (жер үсті қабаты)
№8	Сырдария Зауданы		қалқыма бөлшектер РМ-10 және РМ-2,5, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді.
№9	Береке шағын ауданы, Береке өндірістік ауданы		Озон (жер үсті қабаты), көміртегі оксиді.
№11	Дамба ауылы, балық инспекциясының аумағы		күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді
№12	Ақшагала ықшам ауданы, 2 көше, 1а үй		күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді
№15	Ауэзова көшесі, 28А, "Мұнайшы" стадионының аумағында		күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді
№17	Самал ықшам ауданы, 7 көше, 42 үй		күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді
№7	Құлсары қаласы, Махамбет Өтемісов көшесі, 37А		қалқыма бөлшектер (шаң), көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкірттісутегі, күкірт диоксиді
№19	Құлсары қаласы, Өнеркәсіптік аймақ МГӨБ		күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді
№1	Мақат ауылы, Мақат ауданының Мәдениет үйі, Алаш көшесі, 23		күкірт диоксиді, азот диоксиді, көміртегі оксиді
№1	Индербор ауданы, Индербор Мәдениет үйі, Н. Меңдіғалиев көшесі 47		күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді
№1	Жанбай кенті, Т.Нысанов көшесі 96 учаскесі		күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді
№1	Құрманғазы (Ганюшкино) кенті Құрманғазы ауданының Мәдениет үйі, Абай көшесі, 50-үй		күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді

2026 жылғы сәуір айындағы тұстамалар бойынша Атырау облысының жер үсті суларының сапасы туралы ақпарат

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Жайық өз.	судың температурасы 10-12°C шегінде, сутегі көрсеткіші 7,35-7,69, суда еріген оттегі – 9,4-10,7мг/дм ³ , ОБТ5 –2,29-2,98 мг/дм ³ , мөлдірлігі-20-25 см, кермектілігі –3,1-4,66 мг/дм ³	
өз. Индер ауд.	3 сынып	ОБТ5 – 2,68 мг/дм ³ ОХТ –15,7мг/дм ³ Магний –36,5 мг/дм ³ Мұнай өнімдері –0,053мг/дм ³ ОБТ5, ОХТ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды, магний мен мұнай өнімдерінің концентрациясы асады.
АҚ «Казтрансойл» НПС Индер Жайық өзенінен 0,5 км жоғары	3 сынып	ОБТ5 –2,78мг/дм ³ ОХТ–16,2мг/дм ³ Магний –23,6мг/дм ³ Мұнай өнімдері –0,064мг/дм ³
АҚ «Казтрансойл» НПС Индер Жайық өзенінен 0,5 км төмен	3 сынып	ОБТ5 –2,45мг/дм ³ ОХТ –15,5мг/дм ³ Магний –21,2мг/дм ³ Мұнай өнімдері –0,06мг/дм ³
с.Береке Жайық өзенінен 0,5 км жоғары	3 сынып	ОБТ5 – 2,3 мг/дм ³ Магний –20,2мг/дм ³
с.Береке Жайық өзенінен 0,5 км төмен	3 сынып	ОБТ5 –2,71мг/дм ³ ОХТ –15,7мг/дм ³ Магний –22,4мг/дм ³
Атырау қаласы, 1 км жоғары	3 сынып	ОБТ5 –2,98мг/дм ³ Магний –20,4мг/дм ³
Атырау қ, 0.5 км жоғары «Атырау су арнасы» КМК	3 сынып	ОБТ5 –2,72мг/дм ³ Магний –27,2мг/дм ³
Атырау қ, 0.5 км төмен «Атырау су арнасы» КМК	3 сынып	ОБТ5 –2,95мг/дм ³ Магний –39,6мг/дм ³
Атырау қаласы, 1 км төмен	3 сынып	ОБТ5 –2,29мг/дм ³ Магний –30,4мг/дм ³
"Орал-Атырау бекіре зауыты" РМҚК тасталуынан 3 км төмен Курилкино	3 сынып	ОБТ5 – 2,6 мг/дм ³ ОХТ –15,3мг/дм ³ Магний –22,2мг/дм ³ Мұнай өнімдері –0,069мг/дм ³
«Орал-Атырау бекіре зауыты» РМҚК тасталуынан 0,5 км жоғары Курилкино	3 сынып	ОБТ5 –2,81мг/дм ³ Магний –22,4мг/дм ³
Дамба кенті	3 сынып	ОБТ5 – 2,59 мг/дм ³ Магний – 30,8 мг/дм ³ Мұнай өнімдері – 0,056 мг/дм ³ ОБТ5 нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды, магний мен мұнай өнімдерінің концентрациясы асады.
Перетаска тармағы	судың температурасы 11,8-20,2°C шегінде, сутегі көрсеткіші 7,58-7,75, суда ерітілген оттегі – 9-10 мг/дм ³ , ОБТ5 –2,09-2,87 мг/дм ³ , мөлдірлігі – 20-24 см, кермектілігі – 3,1-4,24 мг/дм ³	

Ағыстың тармақталуынан 0,5 км төмен Перетаска	3 сынып	ОБТ5 – 2,87 мг/дм ³ ОХТ – 15,2 мг/дм ³ Магний – 32,1 мг/дм ³
Атырау қ., "Атырау ЖЭО" АҚ тасталуынан 2 км жоғары»	3 сынып	ОХТ – 15,5 мг/дм ³ Магний – 34,5 мг/дм ³ Мұнай өнімдері – 0,053 мг/дм ³
Атырау қ., "Атырау ЖЭО" АҚ тасталуынан 2 км төмен»	3 сынып	ОБТ5 – 2,36 мг/дм ³ ОХТ – 15,7 мг/дм ³ Магний – 20,6 мг/дм ³ Мұнай өнімдері – 0,087 мг/дм ³
Яик тармағы	судың температурасы 11,2-12°С шегінде, сутегі көрсеткіші 7,56-7,65, суда еріген оттегі – 10,3-10,7мг/дм ³ , ОБТ5 – 2,85-2,97 мг/дм ³ , мөлдірлігі- 20-21см, кермектілігі – 3,34-4,1 мг/дм ³	
Ракуша с. Яик ағысының тармақталуынан 0,5 км төмен	3 сынып	ОБТ5 – 2,91 мг/дм ³ Магний – 31,6 мг/дм ³ Мұнай өнімдері – 0,077 мг/дм ³
Еркінқала ауылы, "Атырау бекіре балық өсіру зауыты" РМҚК тасталуынан 0,5 км жоғары»	3 сынып	ОБТ5 – 2,85 мг/дм ³ ОХТ – 15,2 мг/дм ³ Магний – 22,1 мг/дм ³ Мұнай өнімдері – 0,085 мг/дм ³
Еркінқала ауылы, "Атырау бекіре балық өсіру зауыты" РМҚК тасталуынан 0,5 км төмен»	3 сынып	ОБТ5 – 2,97 мг/дм ³ Магний – 22,7 мг/дм ³ Мұнай өнімдері – 0,061 мг/дм ³
Шаронова тармағы	судың температурасы 10°С шегінде, сутегі көрсеткіші 7,25, суда еріген оттегі – 9,7 мг/дм ³ , ОБТ5 – 2,45 мг/дм ³ , мөлдірлігі-25см, кермектілігі – 4,66 мг/дм ³	
аул.Ганюшкино, су бекетінің тұсы	3 сынып	ОБТ5 – 2,45 мг/дм ³ Магний – 45,6 мг/дм ³ Мұнай өнімдері – 0,069 мг/дм ³ ОБТ5 нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды, магний мен мұнай өнімдерінің концентрациясы асады.
Қиғаш өзені	судың температурасы 10°С шегінде, сутегі көрсеткіші 7,32, суда еріген оттегі – 9,7 мг/дм ³ , ОБТ5 -2,93 мг/дм ³ , мөлдірлігі-22см, түстілігі-18 градус, кермектілігі – 3,1 мг/дм ³	
аул.Котяевка, су бекетінің тұсы	3 сынып	ОБТ5 – 2,93 мг/дм ³ Мұнай өнімдері – 0,068 мг/дм ³ ОБТ5, мұнай өнімдері нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Ембі өзені	судың температурасы 9°С шегінде, сутегі көрсеткіші 7,35 суда еріген оттегі-10,3 мг/дм ³ , ОБТ5 -2,71 мг/дм ³ , мөлдірлігі-22см, кермектілігі- 6,96 мг/дм ³	
аул.Ақкызтоғай, су бекетінің тұсы	3 сынып	ОБТ5 – 2,71 мг/дм ³ Магний – 34,5 мг/дм ³ Мұнай өнімдері – 0,07 мг/дм ³ ОБТ5, магний, мұнай өнімдерінің нақты концентрациясы фондық кластан асады.

Атырау облысының жер үсті мен теңіз суларының сапасының гидробиологиялық көрсеткіштері (уыттылық) жөнінде ақпарат

№	Су объектісі	Бақылау нүктесі	Бағдарлау нүктесі	Сапроб индексі		Су сапасы	Биотестілеу	
				Пери фитон	бент ос		Сынақ параметрі , %	Суды бағалау
1	Жайық өзені	Дамба кенті		-	-	3	0%	Уытты өсер жоқ
2		Атырау қаласы	«Атырау Су арнасы» КМК тастандыдан 0,5 км төмен	-	-	3	0%	
3		Индер ауданы	су бекетінің жармасында	-	-	3	0%	
4	Шаронов арнасы	Ганюшкино селосы	су бекетінің жармасында	-	-	3	0%	
5	Қигаш өзені	Котяевка селосы	су бекетінің жармасында	-	-	3	0%	
6	Ембі өзені	Аққызтоғай кенті	гидропост	1,72	5	3	0%	

Анықтамалық бөлім

Елді –мекен ауасындағы ластанушы заттардың шекті жол берілген шоғырлары
(ШЖШ)

Наименование примесей	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік классы
	Максималды бір ретті (ШЖШ _{М.б.})	Орта-тәуліктік (ШЖШ _{о.т.})	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Берилий	0,09	0,00001	1
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,5	0,15	3
PM 10 қалқыма бөлшектері	0,3	0,06	
PM 2,5 қалқыма бөлшектері	0,16	0,035	
Хлорлы сутек	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Күшән	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкіртсутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлы сутек	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді-мекендердегі атмосфералық ауаға қойылатын гигиеналық нормативтер» (2022 жылғы 2 тамыз №ҚР ДСМ-70 СанЕН)

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градациялар	Атмосфералық ауаның ластануы	көрсеткіштр	Айға бағалау
I	Төмен	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

Мемлекеттік органдарды тұрғындар қоғамдастырған ақпараттандыру үшін қалалардың атмосфера ластануының жай-күйі жөніндегі құжат 52.04.667-2005 БҚ. Әзірлеуге, салуға баяндауға және мазмұндауға қойылатын жалпы талаптар.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МОНИТОРИНГ ДЕПАРТАМЕНТІ
РМК «КАЗГИДРОМЕТ» АТЫРАУ ҚАЛАСЫ БОЙЫНША ФИЛИАЛЫ
МЕКЕН-ЖАЙ:
АТЫРАУ ҚАЛАСЫ
ТАЛҒАТ БИГЕЛЬДИНОВА 10А
ТЕЛ. 8-(7122)-52-20-96

E MAIL: INFO_ATR@METEO.KZ